

Сёння мы працягваем сумесны праект з Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусь у рамках тэматычнай старонкі “Мае фінансы...”, які, спадзяёмся, стане вашай асабістай скарбонкай карысных ведаў у галіне фінансаў. Ведаў, якія дапамогуць планаваць, захоўваць і папаўняць уласны бюджэт і адначасова якія можна (і трэба!) перадаваць сваім вучням. Сённяшня тэма — “Грашовыя зберажэнні: каму што падыходзіць?”

Як грошы робяць грошы?

Калісьці мая цёця была багатай жанчынай — ва ўсялякім разе такой яна сябе лічыла. У многім сабе адмаўляючы, яна скурпулёзна ўносіла грошы “на кніжку”: у планах былі машына, новая мэбля, дапамога дзецям... Што было далей, усім вядома: цяжкі 91-шы год — і ўсё яе багацце разам ператварылася ў нішто. З таго часу яна зусім не мае даверу да зберажэнняў і пры любой магчымасці імкнецца набыць “шtosыці больш важнае паперак”, нават калі ў той ці іншай рэчы няма патрэбы. І з упэўненасцю можна сказаць, што яна не адна такая: у памяці прадстаўнікоў старэйшага пакалення ўсё яшчэ моцныя ўспаміны пра тое, як іх зберажэнні раптам поўнасцю абсяцэнліся. Таму і сёння яны не нясуць грошы ў банк, не ўкладваюць у акцыі, а выбіраюць больш надзейны, на іх думку, спосаб, — шклянку ці матрац. Між тым разумнае карыстанне ашчаднымі інструментамі дазваляе не толькі захаваць грошы, але пры гэтым і зарабіць. Варта толькі выбраць той інструмент, які падыходзіць у канкрэтнай сітуацыі. Пра асаблівасці гэтага выбару раскажа кансультант праекта Юлія Вячаславаўна САКОВІЧ, начальнік аддзела фінансавай граматычнасці насельніцтва Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь.

“Падушка бяспекі”

Вядома ж, не ўсе катэгорыі насельніцтва робяць зберажэнні. Некаторыя сем’і проста не жадаюць ці не могуць ашчаджаць, і ўсе прыбыткі ў іх ідуць на пакупкі. Да такіх сем’яў, напрыклад, можна аднесці частку маладых сем’яў. Яны на першым часе звычайна абмежаваныя ў сродках. Жыллё або якія-небудзь дарагія прадметы працяглага карыстання часцей за ўсё яны набываюць не за ўласныя сродкі.

Як паказвае практыка, рабіць фінансавыя зберажэнні — гэта паранейшаму больш справа пажылых людзей. Людзі ў маладым узросце не задумваюцца аб тым, што ў 50—60 гадоў складаней уладкавацца на работу. Чым старэй становіцца чалавек, тым лепш ён пачынае адчуваць і заўважаць гэта. Акрамя таго, чым старэй людзі, тым часцей яны пачынаюць адкладваць на выпадак хваробы.

На думку экспертаў, людзі, якія не маюць “страховачнай падушкі”, часцей бяруць у доўг, афармляюць крэдыты, пазыкі і ўскладаюць на сябе іншыя фінансавыя абавязальнасці. З гэтай прычыны асноўная маса спажываючых не гатова сустраць складаную сітуацыю. Па розліках экспертаў па персанальных фінансах, “страховачная сума” павінна быць роўная штомесечным расходам, павялічаным у 3—6 разоў. У такім выпадку пры страце пастаяннай крыніцы даходу гэтая сума зможа падтрымаць чалавека на працягу паўгода.

Адным словам, зберажэнні дазваляюць нам адчуваць сябе лёгка і ўпэўнена, мець магчымасць ажыццяўляць свае мэты: адправіцца падарожнічаць, купляць рэчы, забяспечыць дзецям адукацыю. І калі нават здарыцца нешта неардынарнае і нечаканае, то назапашаныя сродкі дапамогуць справіцца з праблемамі. Іншае пытанне — дзе захоўваць грошы, пакуль яны не стануць патрэбныя? Як атрымаць найбольшы даход, рызыкуючы пры гэтым як мага менш?

— Некаторыя людзі назапашваюць грошы з дапамогай ашчадных укладаў, іншыя — набываюць каштоўныя металы або змяшчаюць грошы ў акцыі. Які з гэтых спосабаў падыходзіць вам? Многае залежыць ад нашых мэт, імкненняў, жаданняў, — адзначае Юлія Вячаславаўна Саковіч.

Як раіць спецыяліст, для таго каб выбраць сваю інвестыцыйную стратэгію, чалавеку трэба адказаць сабе на некалькі пытанняў. Першае з якіх — з якой мэтай вы жадаеце ўкласці грошы? Вам трэба сабраць грошы на кватэру, падарожжа, пакупку аўтамабіля, назапасіцца на пенсію, на будучыню сваіх дзяцей або проста вы маеце свабодныя сродкі?

Не менш важнае пытанне, на якое вы павінны самі сабе адказаць, — на які тэрмін вы гатовы ўкласці грошы?

— Укладвайце грошы ў прылады і інстытуты з выразным разуменнем таго, на які тэрмін вы гатовы расставіцца са сваімі сродкамі і што для вас мае першачарговае значэнне: гарантыя захаванасці або магчымасць высокай прыбытковасці, — падкрэслівае спецыяліст.

Важна вызначыцца і з тым, у якой меры вы гатовы рызыкаваць уласнымі зберажэннямі — а рызыка ў большай ці меншай ступені прысутнічае амаль заўсёды.

— Пры ўкладанні сродкаў улічвайце валютныя і рыначныя рызыкі і памятайце: ніякія ўкладанні не могуць даваць абсалютна дакладных гарантый, — падкрэслівае Ю.В.Саковіч.

І, нарэшце, — у якім аб’ёме вы жадаеце інвестіраваць?

— Можа быць, вы нечакана атрымалі ў сваё распараджэнне нейкую суму (выйгрыш або спадчыну), якой варта разумна распарадзіцца? Ці вы жадаеце пачаць са штомесечных назапашванняў? Адказ на гэтае пытанне таксама ўплывае на выбар таго ці іншага інструмента ашчаджэння, — адзначае спецыяліст.

З мінімальнай рызыкай

Адказаўшы на гэтыя пытанні, вы зможаце выбраць найбольш аптымальны спосаб інвестіравання сваіх сродкаў. Сёння гэта могуць быць банкаўскія ўклады, інвестіраванне сродкаў у фонды банкаўскага кіравання, укладанне грошай у каштоўныя металы, інвестыцыі ў акцыі, аблігацыі ці ашчадная картка.

— Банкаўскія ўклады — бадай што, самы традыцыйны, надзейны і просты спосаб захавання грошай, — працягвае спецыяліст. — Любы банк гатовы прапанаваць сваім кліентам вялікую колькасць разнастайных відаў укладаў. Сярод іх варта найперш выдзеліць тэрміновыя ўклады і да запатрабавання.

Які падыходзіць менавіта вам? Калі вы ў першую чаргу нацэлены на атры-

(або) у банкаўскія ўклады (дэпазіты)”, дзяржава гарантуе поўную захаванасць укладаў насельніцтва, вяртанне фізічным асобам (рэзідэнтам і нерэзідэнтам) сумы ўкладу па ўсіх рахунках, у валодзе ўкладу, ва ўсіх банках краіны, як з беларускім капіталам, так і з замежным.

Меншая даходнасць — большая мабільнасць?

Менш знаёмы большасці беларусаў ашчадны інструмент — інвестіраванне сродкаў у фонды банкаўскага кіравання (ФБК). Гэты спосаб таксама валодае высокай надзейнасцю.

— З эканамічнага пункту гледжання ФБК — гэта механізм, пры дапамозе якога фізічныя і юрыдычныя асобы перадаюць грашовыя сродкі ці каштоўныя паперы прафесійным кіраўнікам — банкам. Укладанні дзясяткаў, соцень і тысяч дзявярыцеляў затым кіруюцца як адзіны інвестыцыйны партфель, у якім у кожнага дзявярыцеля ёсць доля, прапарцыянальная яго ўкладанням, — тлумачыць Юлія Вячаславаўна. — Такім чынам, валодаючы невялікай грашовай сумай, вы атрымліваеце ўсе перавагі буйнога гульцы на фінансавым рынку. Дастаткова выбраць фонд у адпаведнасці з чаканай прыбытковасцю і дапушчальнай рызыкай. Як правіла, гэты інструмент дазваляе атрымаць больш высокую даходнасць у параўнанні з традыцыйнымі інструментамі і таксама валодае высокай ступенню надзейнасці.

У мэтах дыверсіфікацыі інвестыцыйнага партфеля можна ўкласці грошы і ў каштоўныя металы.

— Аднак варта памятаць, што інвестіраванне ў каштоўныя металы — гэта інструмент у асноўным доўга-тэрміновага інвестіравання. Пры доўгачасовым інвестіраванні кошт золата ўзрастае значна вышэй кошту ўсіх асноўных валют, — падкрэслівае спецыяліст.

Яшчэ адзін інструмент — каштоўныя паперы — іншымі словамі, акцыі і аблігацыі.

— Хоць аблігацыі і акцыі аб’яднаны агульнай назвай “каштоўныя паперы”, лічыцца, што акцыі з’яўляюцца намнога больш рызыкаўным інструментам, чым аблігацыі. Інвестыцыі ў акцыі здольны прыносіць высокі прыбытак за кароткі тэрмін. Пры інвестіраванні ў акцыі прыбыткі можна атрымліваць ад дывідэндных выплат ці ад змены рынкавага кошту акцыі. Аднак высокая даходнасць прыносіць і высокую рызыку. Асноўныя асаблівасці такога рынку — рэзкія ўзлёты і падзенні. Таму ў выпадку інвестіравання ў акцыі варта заўсёды “трымаць руку на пульсе” — уважліва адсочваць змяненні на рынку, — адзначае спецыяліст. — Інвестыцыі ў аблігацыі маюць дастаткова нізкую ступень рызыкі. Больш за тое, яе можна звесці практычна да нуля, калі інвестіраваць у дзяржаўныя аблігацыі. Аднак своеасаблівай платой за адсутнасць рызык будучы невясокія стаўкі.

Калі ж чалавек гатовы ахвяраваць большым прыбыткам дзеля магчымасці заўсёды мець грошы пад рукой (лічы, як пад матрацам), то ў такім выпадку добрае рашэнне — ашчадная картка. Гэты інструмент дае магчымасць свайму ўладальніку найбольш гнуткім чынам кіраваць асабістымі фінансамі. Кліент захоўвае за сабой права ў любы зручны час зняць усю суму зберажэнняў. Аднак пры гэтым варта ўлічыць, што такі зручны спосаб назапашвання грашовых сродкаў, як правіла, спалучаны з налічэннем працэнтаў па больш нізкай стаўцы ў параўнанні з іншымі дэпазітнымі прадуктамі банка. Магчымасць практычна абсалютна свабодна распараджацца грашыма падыходзіць тым, хто гатовы ахвяраваць прыбытковасцю, але пры гэтым заўсёды мець грошы пад рукой.

— Інвестіраванне можа зрабіць вас паспяховым чалавекам, калі вы будзеце прымаць рашэнні свядома і будзеце дзейнічаць паслядоўна, не паддаючыся эмоцыям. Не спяшайцеся ўкладваць грошы па парадах знаёмых, выкарыстоўвайце веды, атрыманыя са спецыяльнай літаратуры, пастаянна павышайце сваю фінансавую граматычнасць, — параіла напрыканцы Ю.В.Саковіч.